

Turun kaupunki,
seudullinen joukkoliikenne

Sopimus

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Dnro 11844-2015

Päätöspäivämäärä
23.11.2015

Turun sisäisten linjojen 1, 3, 30, 36, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 55A, 56, 58, 73 ja 74 liikennöinti

1. Sopijapuolet

Tilaaaja	Turun kaupunki / seudullinen joukkoliikenne- lautakunta
Y-tunnus	0204819-8
Osoite	Joukkoliikennetoimisto, PL 355, 20101 Turku
Tilaaajan yhteyshenkilöt	suunnittelupäällikkö Lauri Jorasmaa, puh. 040 482 7235. lauri.jorasmaa@turku.fi (palveluasioissa), projektipäällikkö Outi Pudas, puh. 044 907 5891, outi.pudas@turku.fi (sopimusasioissa)
Liikennöitsijä (sidosyksikkö)	Turun Kaupunkiliikenne Oy
Y-tunnus	2240669-3
Osoite	Linnankatu 13 a A 5, 20100 Turku
Liikennöitsijän yhteys- henkilö	Toimitusjohtaja Heikki Lepistö, puh. 040 837 2624

Yhteyshenkilöiden tehtävänä on seurata ja valvoa sopimuksen toteutumista ja tiedottaa siitä oman organisaationsa sisällä ja toiselle sopijapuolelle. Yhteys-
henkilön vaihtumisesta on heti ilmoitettava toisen sopijapuolen yhteyshenki-
lölle. Yhteyshenkilön vaihtumisessa ei ole kyse sopimuksen muutoksesta.

2. Sopimuksen tausta, tarkoitus ja kohde

Tämän sopimuksen ehtojen mukaisesti Tilaaaja hankkii Liikennöitsijältä otsikos-
sa mainittujen linjojen henkilölinjaliikenteen kuljetuspalvelua.

Palvelun on oltava sopimuksen mukainen ja toimittava sovitulla tavalla. Liiken-
nöitsijä vastaa siitä, että palvelu täyttää tässä sopimuksessa ja sen liitteenä
olevissa asiakirjoissa yksilöidyt vaatimukset ja yhteisesti kirjallisesti sovitut
määritykset. Palvelun on koko sopimuskaudella täytettävä vaatimukset, jotka
perustuvat lakiin tai sen nojalla annettuun asetukseen tai viranomais määräyk-
seen ja jotka ovat voimassa sopimuksen tekohetkellä tai jotka ovat silloin jul-
kaistu ja säädetty tulemaan voimaan sopimuskauden aikana. Tilaaaja voi lisätä
sopimuksen mukaista vuotuista ajokilometrien määrää enintään 20 % (tällöin ei
ole kyse varsinaisesta option käytöstä) ja vähentää enintään 20 % sopimuskau-
den aikana. Kuitenkin vuoden aikana tilaaaja voi lisätä tai vähentää sopimuksen

mukaista vuotuista ajokilometriä enintään 10 %. Vuotuisena ajokilometrimääränä sopimuksen perustilanteessa pidetään vuoden 2010 toteutunutta ajokilometrimäärää 1,727 milj. km. Sopimuksen alkaessa vuotuinen ajokilometrimäärä on sähköisen pilottilinjan liikennöinnistä johtuen korkeampi. Vuotuinen ajokilometrimäärä palautetaan sopimuksen perustilanteen tasolle (1,727 milj. km +/- 20 %) niin, että Turun Kaupunkiliikenteen ajamasta liikenteestä siirretään seudullisen joukkoliikennelautakunnan erillisellä päätöksellä suunnitelmallisesti ja liikenteellisesti sopiva kokonaisuus julkisen kilpailutuksen kautta viimeistään 26.4.2019 alkaviin liikennöintisopimuksiin. Päätös kilpailutettavasta liikennekokonaisuudesta tehdään vuoden 2017 aikana. Tätä suuremmista muutoksista tai lopetettavaksi aiotusta liikennekokonaisuudesta sovitaan Liikennöitsijän kanssa erikseen. Muutoksista ilmoitetaan Liikennöitsijälle viimeistään neljä (4) kuukautta ennen niiden toteuttamista.

Liikennöitsijä sitoutuu ammattimaiseen töiden järjestelyyn ja toimintansa kehittämiseen. Sopijapuolet pyrkivät kestävä kehityksen periaatteet ja ympäristön sekä esteettömyyden huomioonottavaan yhteistyöhön. Tämä edellyttää sopijapuolilta avoimuutta, luottamusta ja vuorovaikutusta sopimuksen toimivuuden kehittämiseksi.

Hankintasopimus perustuu Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan hankintapäätökseen 11.11.2015 § 217 ja Turun kaupunginhallituksen päätökseen 23.11.2015 § 499 (5685-2015) Turun Kaupunkiliikenne Oy:n liikennöintisopimuksen tarkistaminen.

3. Sopimuskausi

Sopimus astuu voimaan sen allekirjoittamisella ja sitä aletaan noudattaa sopimuskauden alkaessa. Sopimuskausi on 1.10.2016 – 30.9.2023.

Sopimuskaudesta voidaan Tilaajan niin päättäessä jatkaa alkuperäisin ehdoin enintään kolmella (3) vuodella (optio). Päätös sopimuksen mahdollisesta jatkamisesta tehdään kolmen (3) vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä. Optiokaudelle tehdään erillinen sopimus.

4. Asiakirjojen noudattamisjärjestys

Jos tämän sopimuksen ja siinä mainittujen muiden asiakirjojen sisällöt ovat keskenään ristiriidassa, on asiakirjojen noudattamisjärjestys seuraava:

1. Tämä sopimus
2. Hankintapäätös Tksjlk 11.11.2015 § 217 ja liikennöintisopimuksen tarkistamispäätös Kh 23.11.2015 § 499

Sopimuksen liitteet 1 – 8

- liite 1 Laatu ja kalustovaatimukset
- liite 2 JLK § 114 17.6.2010, mainosehtoja
- liite 3 Rahastuslaitteiden luovutussopimus
- liite 4 Laaturapalkkiot
- liite 5 JLK § 180 11.11.2010 Hybridibussien ilmastointi
- liite 6 Kuljettajien työvaateohjeistus
- liite 7 Tilaajaväriohje
- liite 8 Turun kaupungin kilpailuttamassa joukkoliikenteessä noudatettavat työsuhteen ehdot ja menettelytavat

5. Sopijapuolten keskeiset vastuut

Tilaaja vastaa:

- linja-autoihin tai kuljettajiin kohdistuneen palautteen ja muiden toiminnassa ilmenneiden puutteiden ilmoittamisesta Liikennöitsijälle viivytyksettä (Liikennöitsijä puuttuu ongelmakohtiin välittömästi ja tiedottaa toimenpiteistä Tilaajalle);
- liikenteen yleismarkkinoinnista ja yleisestä tiedottamisesta ja aikataulujen painattamisesta; sekä
- siitä, että Tilaaja ei suorita suoraan tai välillisesti mitään maksua suoraan yksittäiselle työntekijälle.

Liikennöitsijä vastaa:

- siitä, että Liikennöitsijä sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen hintoja;
- Tilaajasta muodollisesti erillisenä ja päätöksenteon kannalta itsenäisenä liikenteenharjoittajana sopimuksessa ja siihen liitetyissä asiakirjoissa määritellyn liikenteen hoitamisesta, joka tapahtuu aikataulujen mukaisesti kiinnittäen erityistä huomiota matkustajapalveluun ja muuhun palvelun laatuun;
- vastuuhenkilön nimeämisestä, jolle Tilaaja tai hänen edustajansa voi antaa sopimustehtävien hoitoon liittyviä ohjeita tai huomautuksia yhtä pätevästi kuin ne olisi annettu suoraan Liikennöitsijälle;
- liikenteessä käytettävien linja-autojen turvallisuudesta, hyväkuntoisuudesta ja siisteydestä sekä että ko. linja-autot täyttävät ominaisuuksiltaan ja tyyppiltään liitteessä 1 asetetut vaatimukset (ominaisuuksiltaan ja tyyppiltään muunlaisia linja-autoja saadaan käyttää ainoastaan poikkeuksellisesti ja Tilaajan suostumuksella silloin, kun linja-autoja ei ole välttämättömien korjaustöiden, varaosien saantivaikeuksien tai valmistajan toimitusvaikeuksien vuoksi taikka jostakin muusta liikennöitsijästä riippumattomasta syystä käytettävissä). Tämän vaikutuksesta Liikennöitsijälle maksettavaan korvaukseen on määrätty näiden ehtojen kohdassa 9;
- siitä, että linja-autoissa käytetään ympäristön kannalta mahdollisimman hyvää polttoainetta. Dieselbusseissa on käytettävä tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvaa rikitöntä dieselöljyä, jonka rikkipitoisuus on enintään 10 milligrammaa kiloa kohden (nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 1471/1994 muutoksineen 2 §:n 6 kohta). Mikäli ko. polttoainetta koskeva lainsäädäntö tai viranomaismääräykset tiukentuvat, tämä vaatimus tiukentuu vastaavasti;
- siitä, ettei liikenteessä käytettävien autojen keski-ikä ylitä kahdeksaa (8) vuotta, eikä maksimi ikää viisitoista (15) vuotta. (linja-auton iän ja keski-iän laskentatapa on esitetty linja-autokalustoa koskevissa vaatimuksissa). Linjan 1 sähköbusseja ei huomioida keski-iän laskennassa;
- liikennöimänsä liikenteen aikataulujen jakelusta ja myynnistä linja-autoissa Tilaajan erikseen antamien ohjeiden mukaisesti;
- siitä, että linja-autoissa on kohtuullisesti maksutonta sisätilaa (vähintään yksi A4-kokoa oleva tiedotekehikko) Tilaajan joukkoliikenteen tiedotuksille sekä huolehtii näiden tiedotusten kiinnittämisestä ja poistamisesta;
- siitä, että linja-autoissa ei ole hyvien tapojen vastaisia mainoksia eikä julkisen liikenteen käyttöä heikentäviä mainoksia;

- siitä, että linja-autot on maalattu tilaajaväriin maalausohjeen mukaisesti kalustoa uusittaessa (myös käytetty bussi) tai kokonaan uudelleen maalattaessa;
- siitä, että noudattaa liikennöintitoiminnassaan kulloinkin voimassa olevia lakeja, asetuksia ja viranomais määräyksiä;
- siitä, että noudattaa liikenteessä Tilaajan joukkoliikennelautakunnan kulloinkin voimassa olevia mainosehtoja (tällä hetkellä päätös 17.6.2010 § 114);
- siitä, että liikennöitsijän omiin mainostauluihin (esim. videonäytöt) on haettu ja saatu tilaajan hyväksyntä. Tilaajalla on Liikennöitsijään nähden etuoikeus digitaalisten mainostaulujen käyttöön;
- alalla tavanomaisten vakuutusten voimassa pitämisestä;
- siitä, että ongelmakohtiin puututaan välittömästi ja toimenpiteistä tiedotetaan kirjallisesti Tilaajan yhteyshenkilölle;
- kestävän kehityksen, ympäristöasioiden ja esteettömyyden huomioimisesta toiminnassaan.

6. Sopimuskauden aikana uusittava kalusto

Linjan 1 perusliikenne tullaan sopimuskaudella liikennöimään sähkökäyttöisillä linja-autoilla. Tilaaja ja Liikennöitsijä sopivat linjalla käytettävästä kalustosta eFöli-projektikonaisuuden yhteydessä. Hanke sisältää sähköbussilinjan pilottitoteutuksen ja siinä tullaan hankkimaan kuusi sähköautoa latausratkaisuineen.

Sopimuskaudena hankittavien autojen on täytettävä vähintään euro V päästönormit ja sopimuskauden aikana hankittavat autot maalataan tilaajaväriytykseen ohjeistuksen mukaisesti. Uudet kalustohankinnat tulee ensisijaisesti toteuttaa hybridikalustona tai muuna vähäpäästöisenä kalustona.

7. Kehittämisyhteistyö ja kehittämissuhteiden mainosoikeudet

Sopijaosapuolet sitoutuvat tekemään sopimuskauden aikana aktiivista kehittämissuhteistyötä. Kehittämissuhteistyön lähtökohtana on, että sopimuskaudella tehtävissä kalustohankinnoissa ja polttoaineratkaisuissa pyritään varmistamaan Turun kaupungin tavoitteet hiilineutraalista kaupunkiseudusta joukkoliikenteen mahdollistamin keinoin.

Osapuolet ovat velvollisia osallistumaan joukkoliikenteen ja kaupungin eri kehittämissuhteisiin ja jakamaan hankkeista saatavan tietotaidon avoimesti eteenpäin. Hankkeista eri osapuolille aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sovitaan tapauskohtaisesti erikseen.

Kehittämissuhteiden yhteydessä tulee kalustoa voida käyttää myös 3. osapuolien kehittämisen alustoina uusien teknisten ratkaisuiden ja palvelukonseptien kehittämiseksi joukkoliikenteessä.

Kehittämissuhteiden yhteydessä voidaan sopia poikkeuksellisista mainosehdoista. Tässä sopimuksessa nämä kohdat sovitaan pätemään sekä pilottilinjan sähköbussiliikennettä että nykyistä hybridibussiliikennettä: Sähkölinja-autojen sekä hybridilinja-autojen ulkopintojen mainostamisoikeus on Tilaajalla. Autojen sisällä mainostamisoikeus on pääsääntöisesti Liikennöitsijällä, kuitenkin niin, että Tilaajalla on oikeus omalla kustannuksellaan käyttää auton kaikkia mainontaan sopivia alueita kuukauden ajan vuodessa. Tilaaja on velvollinen ilmoitta-

maan mainontatarpeestaan kuutta (6) kuukautta ennen mainontaa. Mikäli Liikennöitsijällä ei ole voimassa olevaa mainossopimusta, voidaan mainonta aloittaa myös nopeammassa määrääjassa ja se voi kestoaltaan olla pidempi kuin mitä muuten tässä sopimuksessa on asiasta määritelty. Tilaaja vastaa mainonnasta aiheutuvista kustannuksista. Liikennöitsijällä ei ole oikeutta veloittaa erikseen tämän pykälän mukaisesta mainonnasta.

8. Liikennöintikorvaukset

Tilaaja maksaa sopimuksen mukaisesta liikenteen hoidosta Liikennöitsijälle korvauksen, joka lasketaan Tilaajan laatimista ja hyväksymistä aikataulukaaavioista seuraavien kolmen ajosuoritteen yksikköhintojen perusteella:

Linjakilometrit (km) ovat aikataulun mukaisten vuorojen kilometrit lisättynä aikataulukaaavioissa esitetyillä siirtoajoilla. Kustannustekijänä linjakilometreihin katsotaan sisältyvän poltto- ja voiteluaine- sekä rengaskustannukset, korjaus- ja huoltopalkat sosiaalimenoineen sekä korjaus- ja huoltotarvikkeet.

Linjatunnit (h) ovat ajokaavioissa esitettyjen aikataulupalojen kokonaisaika, joka sisältää aikataulun mukaisia vuoroja sekä mahdollisia siirtoajoja. Kustannustekijänä linjatunteihin katsotaan sisältyvän kuljettajien palkat sosiaalimenoineen.

Autopäivät (ap) ovat aikataulukaaavion mukaisen liikenteen hoitamiseen suurin samanaikaisesti tarvittava linja-autojen määrä. Kustannustekijänä autopäiviin katsotaan sisältyvän linja-autokaluston pääomakustannukset.

Myös yleiskustannusten katsotaan sisältyvän yksikköhintoihin.

Liikenteen määrän muutokset sopimuskauden aikana otetaan huomioon toteutuneiden ajosuoritteiden mukaisina käyttäen korvausperusteena ajosuoritteiden yksikköhintoja. Ajosuoritteiden muutos lasketaan aikataulukaaaviosta.

Korvaus maksetaan toteutuneiden ajosuoritteiden perusteella.

Yksikköhinnat

Arvonlisäverottomat korvaushinnat Linja-autoliikenteen vuoden 2015 kolmannen vuosineljänneksen indeksissä:

Linjakilometrin yksikköhinta	0,564 €
Linjatunnin yksikköhinta	36,987 €
Autopäivän yksikköhinta	150,932 €

Yksikköhintoja sovelletaan myös tehtäessä sopimuskauden aikana liikenteeseen muutoksia.

Hybridiautojen (4 kpl; linjoilla 3 ja 30) vuoropäivähintaa korotetaan 30€/pvä JLK § 180 11.11.2010. Hybridiautoista maksetaan korotettua päivähintaa JLK:n päätöksen mukaisesti 25.4.2019 asti.

Linjan 1 liikennöinnin yksikköhinnat määritellään myöhemmässä vaiheessa, kun sähköbussien hankinta on edennyt vaiheeseen jossa kustannukset ovat kaikilta osin riittävän hyvin tiedossa. Yksikköhinnat määritellään niin, että sähköbusseilla ajettavan liikenteen kokonaishinta ei ylitä Liikennöitsijän dieselkäyttöisellä kalustolla ajettavan liikenteen hintatasoa. Hinnat määritellään Tilaajan ja Liikennöitsijän välillä avoimesti niin, että hintakomponentit vastaavat mahdollisimmin hyvin todellisia kustannuksia, kuitenkin niin, että edellä mainittu hintakatto toteutuu.

Hinnoissa huomioidaan kaikki sähköbussihankkeelle maksettavat tuet, hankeavustukset sekä muut mahdolliset liikennöinnin hintaan alentavasti vaikuttavat seikat.

Mikäli sähköbusseilla ajettavan liikenteen kustannuksien todetaan eroavan oleellisesti etukäteen arvioidusta, voidaan yksikköhinnoista neuvotella Tilaajan ja Liikennöitsijän välillä uudelleen. Neuvottelujen käynnistymisen edellytyksenä on, että liikennöinnin kustannuksista on riittävän kattavasti tietoa kaikissa mahdollisissa olosuhteissa

Aikataulukaavioiden muodostamisperiaatteet

Aikataulukaavio on linjan/linjaryhmän liikennöintisuoritteiden laskentamalli, jolla määritellään Liikennöitsijälle korvattavien linjakilometriä, linjatuntien ja autopäivien määrä ns. jatkuvalla kalustokierrolla. Työehtosopimuksen, ajo- ja lepoaikain tai vastaavia rajoitteita ei huomioida. Periaate on, että kalusto on mahdollisimman taloudellisessa käytössä.

Tilaajan laskemaan ajoaikaan ei saa sisällyttää ajo- ja työaikalakien eikä työehtosopimusten vaatimia taukoja.

Aikataulukaavio laaditaan linja- tai linjastokohtaisesti. Määrittelyn lähtökohtana on, että samaan kaavioon otetaan ne aikataulut, joiden kesken on suunniteltu yhteinen toisiinsa niveltävä autokierto.

Kahden tai useamman liikenteenharjoittajan yhteisesti liikennöimällä linjalla suoritteet lasketaan niin kuin linjaa liikennöisi yksi liikenteenharjoittaja.

Linjakilometreiksi lasketaan aikataulun mukaisten vuorojen kilometrit lisättynä aikataulukaavioissa esitetyillä siirtoajoilla. Ajosivun pituudet mitataan maastossa suunnittain ja ajosivun pituus pyöristetään lähimpään 100 metriin.

Linjatunneiksi lasketaan em. linjakilometriä tuottamiseen kuluva aika seuraavasti:

Aikataulukaavio koostuu yhdestä tai useammasta aikataulupalasta. Aikataulupala alkaa kullakin autolla ensimmäisestä aikataulun mukaisesta lähtöajasta. Aikataulupala päättyy kullakin autolla palan viimeisen lähdön matka-ajan päättyessä. Viimeisen lähdön matka-aika lasketaan linjoittain 1 min tarkkuudella. Aikataulupala sisältää aikataulun mukaisia vuoroja sekä mahdollisia siirtoajoja. Aikataulupalat lasketaan erillisiksi, jos edellisen lähdön laskennallisen päättymisajan ja seuraavan lähdön alkamisajan välinen ero on 61 minuuttia tai enemmän.

Autopäiviksi lasketaan kunakin päivänä aikataulukaavioista laskettu, suurin linjoilla samanaikaisesti tarvittava automäärä.

Ylimääräiset ajot

Ylimääräisistä ajoista sovitaan tapausittain. Tapauksesta riippuen voidaan ylimääräisten ajojen linjakilometreihin ja -tunteihin sisällyttää myös ajoon liittyvä siirtoajo.

Ylimääräiset ajot otetaan huomioon kuukausittain todellisten suoritteiden mukaisina. Mikäli ylimääräinen vuoro aiheuttaa todellisen lisäauton tarpeen, maksetaan ylimääräisestä vuorosta linjatuntien ja linjakilometriä lisäksi myös autopäiväkorvaus.

Mikäli liikenteessä tarvitaan satunnaisia lisäajoja esim. koululais- ja lastentarharyhmien aiheuttaman lisäkapasiteettitarpeen vuoksi, maksaa Tilaaja näistä

ajoista linjatuntikorvauksen vähintään kahdelta tunnilta sekä kilometrikustannukset todellisten linjakilometrien mukaisesti. Autopäiväkorvausta ei näistä ajoista makseta.

Laskutus- yms. lisiä ei hyväksytä.

Viivästyskorko on enintään kulloinkin voimassa olevan korkolain mukainen.

9. Laatupalkkiot

Mahdollinen laatupalkkio perustuu asiakastyytyväisyysmittauksiin, joiden suorittamistavasta ja suuruudesta päättää Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta. Joukkoliikennelautakunta päättää kullakin hetkellä voimassa olevista laatupalkkioperusteista. Tällä hetkellä voimassa oleva mittaustapa ja bonusprosentit on esitetty sopimuksen liitteessä 4.

Laatupalkkiota ei makseta yritykselle, jos sen ajamaton linjakilometrimäärä ylittää 0,1 % laatupalkkiokaudella.

Linjan 1 liikennöinnistä ei makseta laatupalkkiota eivätkä linjan 1 ajamattomat linjakilometrit vaikuta laatupalkkioihin.

10. Korvauksen vähentäminen

Ajamattomat vuorot

Ajamatta jääneestä liikenteestä ei makseta korvausta. Ajamatta jääneen vuoron vuoksi kokonaiskorvausta pienennetään ajamatta jääneen vuoron linjatuntien ja linjakilometrien määrällä. Ajamatta jääneiden lähtöjen linjakilometreihin ja linjatunteihin sisällytetään myös lähtöihin liittyvät siirtoajojen suoritteet. Autopäivä vähennetään mikäli ajamaton osuus vähentää kohteen ajokaavioista laskettua suurinta samanaikaisesti tarvittavaa automäärää.

Vuoro katsotaan ajamattomaksi myös, jos linja-auton lähtö viivästyy vähintään kymmenen (10) minuuttia taikka, jos linja-auto lähtee päätepysäkiltä / Kauppatorilta etuajassa taikka myöhemmin kuin seuraava aikataulun mukainen lähtö.

Edellä mainittua vähennystä ei tehdä siltä osin, kuin ajamattomuus on aiheutunut ylivoimaisesta esteestä, johon liikennöitsijä ei ole voinut vaikuttaa.

Ajamattoman linjakilometrimäärän ylittäessä kalenterikuukaudessa 0,05 % kohteen ajatusta linjakilometrimäärästä, vähennetään ko. kuukauden ajamattomien linjakilometrien ja linjatuntien osuus kaksinkertaisena ja kolminkertaisena mikäli ylitys on suurempi kuin 0,1 %.

Lisäksi ajamattomasta vuorosta peritään määrätty palvelurikemaksu.

Palvelurikemaksut

Mikäli liikenteenhoidossa tapahtuu selviä palvelurikkeitä, niin liikennöitsijä on velvollinen hyvittämään rikkeen maksamalla Tilaajalle palvelurikemaksun. Tarvittaessa maksuvelvollisuus todetaan yhteisesti Tilaajan ja liikennöitsijän neuvotte- lussa.

Liikennöitsijä on velvollinen osallistumaan tai lähettämään edustajansa kerran kuukaudessa pidettäviin liikennöitsijäneuvotteluihin, joissa käydään läpi mm. asiakaspalautteet. Liikennöitsijän lausunnot asiakaspalautteisiin tulee saada seuraavaan kokoukseen mennessä, joissa viimeistään päätetään seuraamuksista.

Palvelurikemaksut, joiden suuruutta voidaan yksipuolisesti muuttaa Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan (tai sitä vastaavan päätöksentekoyksikön) päätöksellä, peritään seuraavista rikkeistä:

1A.	Ajamaton vuoro, joka lähtee ennen klo 8.00	300 €
1B.	Ajamaton vuoro muuna aikana	50 €
2	Myöhästyminen autokierron aikataulupalan ensimmäiseltä vuorolta > 2 min	150 €
3.	Siivoamaton tai pesemätön bussi	100 €
4.	Linjakilvet väärin	100 €
5.	Törkeät asiakaspalvelurikkeet	200 €
6.	Lievemmät asiakaspalvelurikkeet	50 €
7.	Päätepysäkille tuloaikojen laiminlyönti	100 €
8.	Kuljettajan epäsiisti pukeutuminen	100 €
9.	Linja-auton tarpeeton tyhjäkäyttäminen	100 €
10.	Rahastusrike	60 x kertalipun hinta
11.	Ajamattoman tai väärän tyyppisellä kalustolla ajatun vuoron ilmoittamatta jättäminen säädetyssä ajassa	300 €
12.	Oikean lähdön valitsematta jättäminen rahastuslaitteelta	50 €

1. Ajamaton vuoro

Ajamatta jääneestä liikenteestä peritään palvelurikemaksu joko kohdan 1A tai 1B mukaan linjasivuittain.

2. Myöhästyminen autokierron aikataulupalan ensimmäiseltä vuorolta

Liikennöitsijän on mitoitettava varikkosivuihin riittävästi aikaa.

3. Siivoamaton tai pesemätön bussi

Bussi katsotaan siivoamattomaksi tai pesemättömäksi, jos olosuhteet huomioon ottaen voidaan perustellusti olettaa, että bussia ei ole edeltävän 24 tunnin aikana siivottu tai pesty.

4. Linjakilvet väärin

Linjakilvitys ei vastaa annettuja ohjeita.

Varikko-, siirto- tms. ajossa olevalla bussilla ovat linjakilvet esillä. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että bussi ajaa varikko-, siirto- tms. ajoa etukilvet esillä omalla linjareitillään.

5. Törkeät asiakaspalvelurikkeet

Kuljettaja tai muu liikennöitsijän henkilökuntaan kuuluva käyttäytyy palvelutilanteessa asiakasta kohtaan olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomalla ja törkeällä tavalla.

6. Lievemmat asiakaspalvelurikkeet

Lievemmiksi asiakaspalvelurikkeiksi katsotaan mm. kuljettaja ei hallitse rahastuslaitteen käyttöä, perusteeton ohiajo pysäkillä, asiakasta loukkaava kielenkäyttö, reitinosan ajamatta jättäminen, matalalattiabussin sijasta ajetaan korkealattiaisella bussilla, telibussin sijasta ajetaan 2-akselisella bussilla, rahastusvirheen korjaamatta jättäminen ja linja-autossa tupakointi eli tupakkain noudattamatta jättäminen.

7. Päätepysäkille tuloaikojen laiminlyönti

Tilaaajan maksamalla ajalla ollessaan kuljettajan tulee, mikäli se liikennöintiolosuhteiden perusteella on mahdollista, ajaa bussi laituriin niin hyvissä ajoin, että matkustajat voivat rauhassa nousta autoon ja maksaa matkansa ennen aikataulunmukaista lähtöaikaa. Päätepysäkille tuloaika katsotaan laiminlyödyksi, jos bussi ei saavu päätepysäkin laituriin tai jos kuljettaja ei pääte- tai ajantasauspysäkillä odottaessaan anna matkustajille sisäänpääsymahdollisuutta bussiin, vaikka se liikennöintiolosuhteiden perusteella olisi mahdollista. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, jos matkustajien sisäänpääsyä bussiin viivytetään huonoissa sääoloissa tarpeettomasti.

8. Kuljettajan pukeutuminen

Kuljettajan vaatetus ei vastaa asetettuja vaatimuksia.

9. Linja-auton tarpeeton tyhjäkäyttäminen

Autojen tyhjäkäyttämisestä annetun lain noudattamatta jättäminen.

10. Rahastusriike

Matkustajalle annettu matkalippu on tarkoituksellisesti virheellinen, tai tositetta ei ole annettu lainkaan.

11. Ajamattoman tai väärentyyppisellä kalustolla ajatun vuoron ilmoittamatta jättäminen säädetyssä ajassa

Kirjallinen tai suullinen ilmoitus ajamattomista, myöhästyneistä tai väärentyyppisellä kalustolla ajetuista vuoroista on annettava seuraavaan arkipäivään klo 15:00 mennessä.

12. Oikean lähdön valitsematta jättäminen rahastuslaitteelta

Reaaliaikaisen matkustajainformaation toimiminen ja vuoro kohtaisten matkustajamäärien seuranta edellyttää, että kuljettaja valitsee oikean lähdön rahastuslaitteelta.

Kaluston laatu

Korvauksen määrää vähennetään, jos käytettyjen linja-autojen keski-ikä ylittää sopimuksen vaatimukset. Mikäli keski-ikä ylittyy 0 - 2 vuodella, alennetaan sopimuksen perusteella kuukausittain maksettavaa korvausta 3 %:lla. Mikäli keski-ikä ylittyy yli kahdella vuodella, alennetaan korvausta vastaavasti 6 %:lla.

Liikenteessä käytettävien autojen keski-ikä tarkistetaan kerran vuodessa tarkastelupäivän ollessa 1.6. kunakin vuonna. Autojen keski-ikä ei saa sopimuskauden aikana ylittää kahdeksaa vuotta. Kaluston ikä lasketaan vuosissa yhden desimaalin tarkkuudella siten, että auton ikä = Tarkastelupäivä – Käytönottopäivä.

Jos käytettävien linja-autojen ominaisuudet ovat huonommat (esim. tekniset laitteet ja varusteet eivät ole kunnossa) kuin liitteessä 1 on esitetty tai matalalattiabussin sijasta liikennöidään korkealattiaisella bussilla, vähennetään sopimuksen perusteella kuukausittain maksettavaa korvausta näiden linja-autojen liikenteen osalta 15 %:lla ja 25 %:lla mikäli telilinja-auton sijasta liikennöidään 2-akselisella linja-autolla. Tilaaja päättää, mitä autokiertoja telibusseilla liikennöidään. Tilaaja ja Liikennöitsijä voivat kuitenkin erikseen sopia telilinja-autoille määrättyjen ajojen ajamisesta 2-akselisella linja-autolla ja näissä tapauksissa korvausta ei vähennetä tämän pykälän perusteella. Yli-ikäisellä kalustolla liikennöidystä liikenteestä vähennetään 50 % maksettavasta liikennöintikorvauksesta.

Linjan 1 sähköisillä linja-autoilla ajettava osuus ei kuulu tämän pykälän piiriin. Kyseessä olevassa pilottiratkaisussa ei korvausta vähennetä, jos hankittavien sähkölinja-autojen sijasta liikennöidään dieselkäyttöisillä linja-autoilla ja syy tähän ei ole ollut Liikennöitsijästä riippuvainen. Jos syyn dieselkäyttöisten linja-autojen käyttöön sähkölinja-autojen sijasta katsotaan olleen Liikennöitsijän, vähennetään korvausta normaalisti.

Jos sähkölinja-auto on poissa käytöstä päälle 20 päivää vuodessa, on Tilaaja oikeutettu 40 € korvaukseen jokaiselta arkipäivältä jolloin auto ei ole käytössä 20 päivän jälkeen.

Jos käytettävien linja-autojen ulkoväri ei vastaa tilaajavärimäärittelyä, vähennetään sopimuksen perusteella liikennöintikohteesta kuukausittain maksettavaa korvausta näiden linja-autojen tilattujen autokierrojen osalta 10 %:lla.

11. Korvauksen pidättäminen ja kuittaus

Tilaajalla on oikeus Liikennöitsijää enempi kuulematta pidättää Liikennöitsijän saatava kokonaan tai osaksi ja käyttää sitä saataviensa kuittamiseen riippumatta saatavan syntyperusteesta.

12. Maksuaikataulu ja laskutus

Tilaaja maksaa liikennöintikorvaukset kuukausittain seuraavan kuun 11. päivään mennessä. Viivästyskorkoa ei peritä. Tilaaja edellyttää verkkolaskutusta. Palvelurikemaksut peritään kuukausittain.

13. Korvaustason tarkistaminen

Tähän sopimukseen ei sovelleta indeksiehdon käytön rajoittamisesta annettua lakia (1195/2000 muutoksineen) lain 2 §:n 12 kohdan nojalla.

Sopimuksen mukaiset ajosuoritteiden yksikköhinnat tarkistetaan Tilastokeskuksen linja-autoliikenteen kokonaiskustannusindeksin muutoksen perusteella täysimääräisesti liikennöinnin aloittamispäivää edeltävän vuosineljänneksen indeksin tasoon.

Tämän jälkeen ajosuoritteiden yksikköhintoja tarkistetaan neljännesvuosittain indeksin perusteella siten, että toteutuneesta indeksin muutoksesta otetaan huomioon 100 %. Indeksien tarkistuskerroin on kahden tarkistamisajankohtaa edeltävien vuosineljänneksien indeksin pistelukujen osamäärä. Esimerkiksi vuoden viimeisen vuosineljänneksen yksikköhinnat saadaan tarkistamalla kolmannen vuosineljänneksen hintoja kolmannen ja toisen vuosineljänneksen indeksin pistelukujen osamäärällä.

Korvaustason tarkistamisessa käytetään yksikköhintoja, jotka eivät sisällä arvonlisäveroa.

Mikäli henkilökuljetuspalveluille määrätty arvonlisävero muuttuu joko säädösmuutoksen tai verotuskäytännön muuttumisen vuoksi, palvelujen hinnat muuttuvat vastaavasti.

Mikäli vuotuinen ajokilometrien määrä muuttuu sopimuskauden aikana yli 20 % taikka Tilaajan asettamat kalustovaatimukset muuttuvat olennaisesti, voidaan sopimushintaa tarkistaa sopimuskauden aikana. Sopimushinnan tarkistusehdotus on annettava riittävän ajoissa kirjallisesti Tilaajalle. Tarkistuksen huomioonottamisen edellytyksenä on, että sen peruste on syntynyt sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Tilaajan aloitteesta, ja että se on sopimuksen suoritukseen välittömästi ja olennaisesti vaikuttava. Ellei Tilaaja hyväksy hinnantarkistusta, sen tulee kuukauden kuluessa tarkistusilmoituksesta ilmoittaa asiasta kirjallisesti Liikennöitsijälle, minkä jälkeen tulee välittömästi käynnistää neuvottelut. Ellei hinnasta päästä sopimukseen, on Tilaajalla ja Liikennöitsijällä oikeus irtisanoa sopimus 12 kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

14. Ylimääräiset vuorot ja vara-autot

Liikennöitsijä on velvollinen ajamaan yhden arkivuorokauden varoitusajalla satunnaisia ylimääräisiä vuoroja sekä asettamaan kolmen arkivuorokauden varoitusajalla pysyvän vara-auton aikataulun mukaiselle vuorolle.

Pysyvästi asetettava vara-auto lisätään aikataulukaaavioon ja siitä maksetaan kaavion muutoksen mukainen ajosuoritteiden yksikköhintoihin perustuva lisäkorvaus.

Liikennöitsijällä on myös velvollisuus hoitaa erikoistilanteiden (uudenvuoden aatto, vappu jne.) vaatima lisäliikenne.

15. Alihankinta

Liikennöitsijällä ei ole oikeutta käyttää liikennöinnissä alihankkijaa kuin poikkeuksellisiin tilanteisiin ilman Tilaajan nimenomaista etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

Jos liikennöinnissä käytetään alihankkijaa, kuuluu vastuu liikenteen hoidosta sopimuksen tehneelle Liikennöitsijälle. Alihankkijat ja muutokset alihankkijoissa tulee ilmoittaa Tilaajalle hyväksyttäväksi. Tilaaja ratkaisee alihankkijan kelpoisuuden soveltuvin osin samoilla perusteilla kuin varsinaisen Liikennöitsijän kelpoisuuden. Kaikki näiden ehtojen määräykset koskevat soveltuvin osin myös alihankkijan liikennöintiä, linja-autokalustoa ja henkilökuntaa.

Liikennöitsijä on veloitettu hoitamaan itse suurimman osan tarjoamastaan palvelusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sopijaosapuolena olevan Liikennöitsijän on itse hoidettava yli puolet liikennöintipalvelusta. Mikäli Liikennöitsijä aikoo käyttää liikennöintipalvelussa alihankkijaa, tulee Liikennöitsijän selvittää, minkä osan suoritteista Liikennöitsijä aikoo antaa alihankintana kolmansille.

Alihankinnan käyttäminen voidaan kieltää, mikäli alihankintana järjestetty liikenne ei täytä sopimusasiakirjojen mukaisia vaatimuksia. Liikennöitsijä vastaa käyttämänsä alihankkijan osuudesta (työstä, tuloksista ja palvelun laadusta) kuten omastaan. Liikennöitsijä vastaa myös siitä, että alihankkija noudattaa omalta osaltaan Liikennöitsijälle asetettuja velvoitteita. Alihankkijasta on pyydettyäessä toimitettava tämän sopimuksen kohdassa 29 (Yhteydenpito sopimuskauden aikana) mainitut selvitykset.

16. Henkilökunta

Liikennöitsijä vastaa työnantajana liikennettä palvelevasta henkilökunnastaan ja siitä, että henkilökunta noudattaa liitteenä olevia laatuvaatimuksia ja että liikenteessä noudatetaan voimassaolevia yleissitovia työmarkkinasopimuksia sekä 8.3.1999 hyväksytyä paikallista virka- ja työehtosopimusta koskien Turun kaupungin joukkoliikenteessä noudatettavia työsuhteen ehtoja ja menettelytapoja (liite 2), mikäli Turun Kaupunkiliikenne Oy osallistuu kilpailutukseen tai Turun kaupunki luopuu enemmistöosuudestaan. Lisäksi edellytetään, että liikennöitsijä järjestää vuosittain koko asiakaspalveluhenkilökunnalleen vähintään yhden työpäivän kestävä koulutustilaisuuden, jossa painopiste on asiakaspalvelun parantamisessa. Järjestettävä koulutus on määritelty sopimuksen liitteessä 1 kohta 1 (Laatuohjelma).

Lisäksi Liikennöitsijä vastaa:

- työvälineistä ja -vaatetuksesta;
- työn johtamisesta ja työn valvonnasta;
- kuljettajien palvelussuhteen ehdoista, työsopimuksen solmimisesta ja palkanmaksusta sekä kaikkien lakisääteisten työnantajamaksujen suorittamisesta lomakorvaukset mukaan lukien;
- siitä, että kuljettajilla on tehtävän edellyttämä riittävä kokemus ja osaaminen;
- työntekijöiden perehdyttämisestä ja tarpeelliseksi katsottavan lisäkoulutuksen järjestämisestä;
- siitä, että Turun joukkoliikenteen voimassaoleva palveluohjekirja on aina mukana busseissa;
- siitä, että kuljettaja kohtelee matkustajia asiallisesti ja kohteliaasti ja ottaa huomioon kunkin matkustajan erityiset tarpeet;
- sen varmistamisesta, että kuljettajana ei ole henkilö, jolta sairauden, vian, vamman tai väsymyksen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä puuttuvat siihen tarvittavat edellytykset;
- sen varmistamisesta, että kuljettaja noudattaa liikennesääntöjä sekä muutenkin olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi;
- sijaisjärjestelyistä mahdollisten sairaustapausten tai muiden yllättävien poissaolojen varalle;
- kuljettajien riittävästä kielitaidosta (Turun kaupunki on kaksikielinen) sekä
- työntekijänsä puolesta Tilaajalle aiheutetuista vahingoista.

17. Matkaliput, tariffit ja rahastusjärjestelmä

Liikenteessä noudatetaan Tilaajan määräämää tariffia ja lipputuotteita. Tilaaja edellyttää hankkimiensa rahastuslaitteiden asentamista ja käyttämistä linja-autoissa.

Linja-autoihin asennetaan seudullisen joukkoliikenteen omistamat rahastuslaitteet autokiertojen ja vaadittujen autojen määrän mukaan. Mikäli liikennöitsijä tarvitsee enemmän laitteita, tulee niiden toimittamisesta sopia erikseen liikene-

nöitsijän ja seudullisen joukkoliikenteen välillä. Vaihtaessaan kalustoa sopimuskauden aikana liikennöitsijä kustantaa rahastuslaitteiden kaapeloinnit, asennustarvikkeet ja asennustyöt. Liikennöitsijä on velvollinen huolehtimaan seudullisen joukkoliikenteen hankkimista laitteista ja niiden huolloista osoitetussa huoltopisteessä. Normaalisti käytöstä poikkeava korjaustarve on liikennöitsijän hoidettava kustannuksellaan.

Maksu- ja informaatiojärjestelmään liittyen liikennöitsijä on velvollinen pitämään yllä kalustoluetteloja ja kuljettajarekisteriä sekä tallentamaan järjestelmään yksittäisten bussien päivittäisen ajo-ohjelman sisältämät linjasivut (=bussin päivän liikennöinti), mikäli liikennöitsijä ei aja seudullisen joukkoliikenteen laatimien autokiertojen mukaisesti. Näitä ylläpitotoimia varten seudullinen joukkoliikenne järjestää liikennöitsijälle maksu- ja informaatiojärjestelmän taustajärjestelmään käyttöliittymän. Lisäksi liikennöitsijä on velvollinen sijoittamaan seudullisen joukkoliikenteen omistamia mahdollisia muita maksu- ja informaatiolaitteita linja-autoihin sekä huolehtimaan näiden tiedonsiirron kustannuksista.

Rahastusjärjestelmään kuuluu hätäpainike. Liikennöitsijä vastaa mahdollisista hätäviesteistä ja niiden tarvitsemista toimenpiteistä.

Liikennöitsijä on velvollinen hankkimaan omalla kustannuksellaan rahastuslaitteissa käytettävän kuittipaperin.

18. Lippujen myynti ja tilitys

Liikennöitsijä on velvollinen myymään Turun sisäisen liikenteen tariffijärjestelmään kuuluvia lippuja ja "tankkaamaan" etäkortteja Tilaajan hyväksymällä tavalla.

Lipputulot ovat Tilaajan ennakkomaksua Liikennöitsijälle, ja ne ovat heti Liikennöitsijän käytettävissä. Liikennöitsijän on raportoitava Tilaajalle kaikki Turun tariffijärjestelmään kuuluvien lippujen myynnistä saamansa tulot kuukausittain seuraavana kuukautena samaan aikaan, kun liikennöitsijä esittää laskun liikennöintikorvauksista. Tilaajan määrittämän rahastusjärjestelmän tai muun vastaavan tietojärjestelmän antamaa tietoa pidetään luotettavana selvityksenä lipputulojen oikeasta määrästä, ellei Liikennöitsijä pysty luotettavasti osoittamaan siinä ilmeistä virhettä. Lipputulojen määrittämistä varten Liikennöitsijän on huolehdittava siitä, että kaikkien bussien osalta rahastustiedot on siirretty Tilaajalle kuukauden viimeisen päivän liikennöinnin jälkeen. Tilaaja vähentää ennakkomaksun (liikennöinnin lipputulot) liikennöintikorvauslaskusta.

Liikennöitsijä on velvollinen toimittamaan Matkahuollon järjestelmän mukaisten lippujen ja niiden liitännäistuotteiden käyttötiedot Matkahuollolle.

19. Maksaneisuuden tarkastus

Linja-autonkuljettajat huolehtivat siitä, että kaikilla matkustajilla on bussissa matkustaessaan voimassaoleva matkalippu. Tilaaja huolehtii matkalippujen tarkastuksesta. Tilaajan (JLT:n) tarkastajalla on oikeus tarkistaa linja-autoissa olevien rahastuslaitteiden oikeellisuus.

20. Reaaliaikainen matkustajainformaatio

Turussa on käytössä kevyt reaaliaikainen matkustajainformaatiojärjestelmä. Järjestelmän toimivuus edellyttää, että kuljettaja valitsee rahastuslaitteelta oikean lähdön ja tarpeen vaatiessa askeltaa rahastuslaitteen oikealle pysäkillä.

21. Tutkimukset

Tilaaaja suorittaa kustannuksellaan palvelutasoon, linjastoon ja liikenteen suunnitteluun tarvittavat tutkimukset. Liikennöitsijän henkilökunta avustaa tutkimusten teossa. Tästä ei makseta erillistä korvausta.

22. Valvonta ja raportointi

Tilaaajalla on oikeus:

- tarkastaa lippujen myyntiä sekä liikennöitsijän lippukirjanpitoon, ajosuoritteisiin ja linja-autojen käyttöön liittyviä asiakirjoja ja
- valvoa reittien ja aikataulujen sekä linja-autokalustoa ja palvelutasoa koskevien määräysten noudattamista.

Liikennöitsijä valvoo linjojensa liikennöintiä ja toimittaa Tilaaajan yhteyshenkilölle seuraavat seurantaraportit ja asiakirjat:

1. Kirjallinen yhteenveto ylimääräisistä, ajamattomista ja myöhästyneistä vuoroista seuraavan kuukauden neljänteen arkipäivään mennessä sekä suullinen tai kirjallinen ilmoitus ajamattomista ja myöhästyneistä vuoroista seuraavaan arkipäivään klo 15.00 mennessä.
2. Kirjallinen ilmoitus niistä vuoroista, jotka on ajettu muilla kuin sopimusasiakirjoissa määritellyillä linja-autoilla seuraavan kuukauden neljänteen arkipäivään mennessä.
3. Henkilökunnan koulutusohjelma ja yhteenveto toteutuneesta koulutuksesta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.
4. Liikennöitsijän tilinpäätösasiakirjat kahden (2) kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta.
5. Verottajan todistus siitä, että liikennöitsijällä ei ole vastuullaan verovelkaa vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.
6. Vakuutusyhtiön ilmoitus siitä, että työntekijöiden eläkevakuutusmaksut on maksettu vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

23. Pääteaseman WC

Tilaaaja luovuttaa Liikennöitsijän kuljettajien käyttöön pääteaseman WC:n, mikäli sellainen pääteasemalla on. Liikennöitsijä maksaa aiheutuvat käyttökustannukset (sähkö, vesi, siivous ym. mahdolliset kulutustarvikkeet). Liikennöitsijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan Tilaaajalle kohteessa havaitsemansa viat ja puutteet, jotka saattavat aiheuttaa vaaraa Liikennöitsijöiden työntekijöiden turvallisuudelle. Liikennöitsijälle luovutetaan tilan avaimet kuittausta vastaan. Liikennöitsijä vastaa siitä, että avaimia säilytetään huolellisesti. Mikäli avaimia katoaa tai varastetaan, Liikennöitsijä vastaa tästä aiheutuneista kustannuksista, kuten lukkojen sarjoituksista.

24. Vakuudet

Liikennöitsijän on viimeistään kolmenkymmenen (30) kalenteripäivän kuluttua sopimuksen allekirjoittamista jätettävä Tilaaajalle sopimusvelvoitteidensa kaikenpuolisen täyttämisen vakuudeksi Tilaaajan hyväksymä vakuus (esim. Tilaaajan nimiin tehty pankkitalletus, pankin tai vakuutusyhtiön omavelkainen takaus), joka on vähintään kymmentuhatta (10.000) euroa liikenteessä tarvittavaa linja-autoa kohden, jolloin vakuuden yhteismäärä lasketaan aikataulukaaaviosta lasketun suurim-

man samanaikaisesti tarvittavan linja-automäärän perusteella. Vakuuden on oltava voimassa vähintään kaksi (2) kuukautta sen jälkeen kun sopimuskausi on päättynyt. Liikennöitsijä vastaa kaikista vakuuskustannuksista. Vakuus palautetaan, taikka lakkautetaan välittömästi, kun yhteisesti on todettu, että Liikennöitsijä on täyttänyt kaikki sopimuksen tarkoittamat velvollisuutensa. Jos Turun kaupunki omistaa koko osakekannan tai on isäntäkunnan ominaisuudessa omistajana vakuuksia ei vaadita.

25. Palveluntuottajalla olevat luvat

Liikennöitsijällä on koko sopimuskauden aikana voimassa oleva lupa henkilöliikenteen harjoittamiseen joukkoliikenneluvan (sopimuksen tekohetkellä laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 343/1991 muutoksineen ja asetus luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 666/1994 muutoksineen tai kulloinkin voimassa olevan lain) nojalla ja lupa oikeuttaa tämän sopimuksen mukaisiin palveluihin.

Palveluntuottaja vastaa siitä, että kuljetuspalvelua suorittavilla toimijoilla on sopimuskauden ajan voimassa oleva lupa ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä linja-autolla korvausta vastaan Suomessa ja lupa oikeuttaa tämän sopimuksen mukaisiin palveluihin.

26. Toimitusvarmuus

Liikennöitsijä vastaa siitä, että kuljetukset suoritetaan aikataulun ja sovitun mukaisesti. Liikennöitsijän tulee varautua mahdollisiin auton rikkoutumisiin, kuljettajan sairastumiseen / loukkaantumiseen ym. vastaaviin riskeihin.

27. Kuljetuskalustoa koskevat vaatimukset

Palveluun käytettävän kuljetuskaluston on oltava ominaisuuksiltaan, kunnoltaan ja varustukseltaan asianmukainen sekä täyttää liitteessä 1 kaikille kalustotyypeille vaaditut yleiset ehdottomat vaatimukset koko sopimuskauden ajan.

28. Palvelua suorittavia kuljettajia koskevat vaatimukset

Kuljettajalla tulee olla kuljettamansa ajoneuvon luokkaa vastaava ajo-oikeus; kuljettajalla tulee olla vähintään suomen kielen suullinen taito; kuljettajan pukeutumisen on oltava joukkoliikennelautakunnan ohjeistuksen mukainen, kuljettaja noudattaa liikennesääntöjä sekä muutenkin olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi; kuljettajana ei saa toimia henkilö, jolta sairauden, vian, vamman tai väsymyksen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä puuttuvat siihen tarvittavat edellytykset.

Tilaaajalla on oikeus vaatia kuljettajan vaihtamista perustellusta syystä.

29. Palvelun raportointi

Liikennöitsijän tulee dokumentoida kaikki Tilaaajalta tulleet huomautukset palvelun tai kaluston laadusta sekä vastata reklamaatioon Tilaaajan määrittelemässä kohtuullisessa ajassa sekä ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin virheen korjaamiseksi.

30. Yhteydenpito sopimuskauden aikana

Liikennöitsijä varautuu Tilaajan kanssa pidettäviin kokouksiin ja lisäksi ongelmatilanteista johtuviin tapaamisiin tarpeen mukaan. Liikennöitsijällä ei ole oikeutta veloittaa erikseen tapaamisista.

Liikennöitsijän tulee pyydettyäessä Tilaajan asettamassa määräajassa toimittaa Tilaajalle jäljennös viranomaisen myöntämästä voimassaolevasta joukkoliikenneluvasta sekä seuraavat selvitykset:

- todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva viranomaisen hyväksymä maksusuunnitelma on tehty;
- todistus eläkevakuutuksen ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen maksamisesta tai selvitys siitä, että eräänntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksunsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty; sekä
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.

Esitetyt tiedot, todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea (3) kuukautta vanhempia niiden esittämisestä.

31. Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilaajalla on oikeus saada vahingonkorvausta Liikennöitsijän sopimusrikkomuksesta aiheutuneesta välittömästä vahingosta sekä menetetyistä lipputuloista siltä osin kuin vahingon määrä ylittää maksettavan sopimussakon ja palveluista sovitut sanktiot. Liikennöitsijällä on oikeus saada vahingonkorvausta tilaajan sopimusrikkomuksesta aiheutuneesta välittömästä vahingosta. Korvauksen enimmäismäärä on palvelun laskennallinen 12 kuukauden hinta. Liikennöitsijällä ei ole oikeutta saada korvausta välillisistä vahingoista. Näiden ehtojen mukaiset vahingonkorvausvelvollisuuden rajoitukset eivät koske tapauksia, jossa sopijapuoli on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

32. Salassapito

Tilaaja noudattaa julkisyhteisönä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) sekä muussa lainsäädännössä olevia salassapitoa ja julkisuutta koskevia säännöksiä. Sopijapuolet pitävät toisiltaan saamansa luottamukselliseksi merkityn tai muuten luottamukselliseksi tai liikesalaisuudeksi katsottavan aineiston salassa eivätkä käytä tietoja muihin kuin sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin. Tilaajalla on kuitenkin velvollisuus noudattaa julkisuus- ja salassapitolainsäädännön mukaisia velvoitteitaan. Sopijapuolet vastaavat, että kaikki heidän palveluksessaan olevat samoin kuin alihankkijat noudattavat tätä määräystä. Tämä määräys on voimassa myös sopimuksen päättymisen jälkeen. Salassapitovelvollisuus ei koske tietoa, joka on yleisesti saatavilla tai julkista tai jonka sopijapuoli on saanut laillisesti haltuunsa muuten kuin toiselta sopijapuolelta. Sopijapuolet huolehtivat omilla vastuualueillaan, että tietosuoja ja salassapitoa koskevat säädökset ja viranomaisten antamat määräykset otetaan huomioon. Jos sopimus päättyy tai purkautuu, sopijapuoli palauttaa tai toisen sopijapuolen suostumuksella hävittää toisen sopijapuolen luottamuksellisen aineiston. Aineistoa ei saa hävittää, mikäli laki tai viranomaisten määräykset vaativat säilyttämistä. Sopijapuolella on oikeus käyttää toimituksen yhteydessä hankkimaansa ammattitaitoa ja kokemusta. Tämä sopimus on julkinen.

33. Sopimuksen siirto

Tilaaajalla on oikeus siirtää sopimukseen liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa yksikölle, jolle Tilaaajan tehtävät siirtyvät, kuten esimerkiksi toiselle joukkoliikenneviranomaiselle, mikäli julkisia hankintoja koskevat oikeus-ohjeet eivät aseta tällaiselle menettelylle estettä. Siirrosta on ilmoitettava Liikennöitsijälle etukäteen kirjallisesti. Muunlainen sopimuksen siirto on sallittu vain kummankin sopijapuolen allekirjoittamalla siirtosopimuksella. Sopijapuolen mahdollinen sulautuminen kolmannen osapuolen kanssa saattaa vaikuttaa sopimuksen voimassaoloon tai ehtoihin. Sopijapuolia koskeva osakeyhtiölain mukainen jakautuminen saattaa vaikuttaa sopimuksen voimassaoloon tai ehtoihin. Sopijapuolet sitoutuvat tiedottamaan toiselle sopijapuolelle hyvissä ajoin mahdollisista sulautumis- ja jakautumissuunnitelmistaan.

34. Sopimuksen muutokset

Mikäli tähän sopimukseen vaikuttavat pakottavat säädökset muuttuvat niin, että sillä on pakottavia vaikutuksia tämän sopimuksen sisältöön, tämä sopimus muuttuu vastaavasti. Muutoin sopimusosapuolet voivat muuttaa tätä sopimusta kirjallisesti, muut muutokset ovat mitättömiä. Muutokset tulevat voimaan, kun molemmat sopimusosapuolet ovat ne asianmukaisesti hyväksyneet ja allekirjoittaneet sopimusosapuolten toimivaltaisten edustajien toimesta.

35. Ylivoimainen este

Vapauttamisperusteeksi (force majeure) katsotaan sellainen sopimuksen täyttämisen estävä ja sopimuksen syntymisen jälkeen sattunut epätavallinen ja asiaan vaikuttava tapahtuma, jota sopijapuolten ei ole ollut syytä ottaa huomioon sopimusta tehdessään, joka on sopijapuolista riippumaton ja jonka seuraamuksia ei voida estää ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia tai kohtuutonta ajanhukkaa. Tällainen tapahtuma voi olla poikkeuksellisen vaikea työvoimatilanne, sota, kapina, pakko-otto tai takavarikko julkiseen tarpeeseen, tuonti- tai vientikielto, luonnonmullistus, yleisen liikenteen tai energiajakelun keskeytys, työselkkaus, tulipalo tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen sopijapuolista riippumaton syy. Jos sopimusvelvoitteen viivästyminen johtuu tällaisesta ylivoimaisesta esteestä, sopimusvelvoitteen täyttämisaikaa jatketaan niin paljon kuin kaikki tapaukseen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena. Sopijapuolten on viipymättä ilmoitettava ylivoimaisesta esteestä kirjallisesti toiselle sopijapuolelle samoin kuin esteen lakkaamisesta. Vapauttamisperusteeksi katsotaan myös sopijapuolen alihankijaa kohdannut ylivoimainen este, mikäli alihankintaa ei voida ilman kohtuuttomia kustannuksia tai oleellista ajanhukkaa hankkia muualta.

36. Sopimuksen purku ja hinnanalennus

Sopijapuoli saa purkaa sopimuksen kokonaan tai osittain seuraavissa tapauksissa:

- sopimuksen saa purkaa kokonaan, jos sopimuksen tarkoitus jää loukkauksen johdosta olennaisesti saavuttamatta taikka jos toinen sopijapuoli on olennaisesti rikkonut sopimusvelvoitteitaan;
- sopimuksen täyttäminen todetun ylivoimaisen esteen jatkumisen vuoksi viivästyy yli neljä (4) kuukautta.

Tilaaaja saa purkaa sopimuksen kokonaan:

- jos Liikennöitsijä olennaisesti laiminlyö velvollisuutensa tuottaa sopimuksen mukaista palvelua erityisesti liikennöinnin säännöllisyyden, liikenteessä käytettävän kaluston tai palvelun muun laadun osalta;

- jos Liikennöitsijä laiminlyö itseään sitovan työehtosopimuksen määräysten noudattamisen tai työsuojelumääräysten noudattamisen ja laiminlyönti on olennaista ja jatkuva;
- jos liikennöitsijä jättää olennaisilta osin noudattamatta nk. tilaajavastuulais-
sa (1233/2006 muutoksineen) tarkoitettuja lakisääteisiä velvoitteita taikka
ei viivytyksettä anna tilaajalle asian selvittämiseksi tarpeellisia ja riittäviä
selvityksiä tai tietoja;
- jos Liikennöitsijä tai sen johtoon kuuluva henkilö tuomitaan rikosrekisteristä
ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla hankintalaissa luetelluista rikoksista
(laki julkisista hankinnoista 53 §).

Mikäli sopimusrikkomus on korjattavissa, sopijapuoli voi purkaa sopimuksen vain, mikäli sopimusrikkomukseen syyllistynyt sopijapuoli ei ole korjannut sopimusrikkomustaan kohtuullisessa ajassa siitä, kun sopijapuoli on kirjallisesti huomauttanut rikkomuksesta.

Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään aina seuraavia seikkoja:

- Liikennöitsijän kuljetuskalusto on siinä ilmenneiden virheiden tai niiden korjaamista koskevien odotus- tai korjausaikojen perusteella osoittautunut niin huonolaatuiseksi tai virheelliseksi, että sitä ei sopimuskaudella voida kokonaisuudessaan tai olennaisilta osiltaan käyttää sovitussa käytössä;
- Liikennöitsijä ei täytä sopimusta sovitussa määräajassa eikä näytä toteen, että sopimuksen täyttämättä jättäminen johtuu ylivoimaisesta esteestä tai Tilaajasta johtuvasta syystä;
- Liikennöitsijän liikenteestä vastaava henkilö on menettänyt kokonaan tai joiltain osin hänelle ko. säädöksissä asetetut edellytykset, eikä hänen tilalleen aseteta kohtuullisessa ajassa ao. edellytykset täyttävää henkilöä.

Jos Liikennöitsijä joutuu saneerausmenettelyyn, konkurssiin, selvitystilaan tai muutoin sellaisiin taloudellisiin vaikeuksiin, että on syytä olettaa sopimusvelvoitteiden täyttämisen vaarantuvan tai Liikennöitsijä poistetaan ennakkoperintärekisteristä, Tilaajalla on oikeus purkaa sopimus välittömästi vaikutuksin kokonaan tai määrättyiltä osin ilmoittamalla siitä kirjallisesti Liikennöitsijälle.

Purkaminen on aina tehtävä kirjallisesti.

Sopimuksen purkautuessa Liikennöitsijä on velvollinen välittömästi palauttamaan Tilaajalle mahdolliset etukäteismaksut, hallussaan olevan lipputulot ja Tilaajan liikennöitsijälle mahdollisesti luovuttamat laitteet, tietojärjestelmät, niiden käyttöoikeudet ja muun materiaalin.

Jos sopimus purkautuu, sopijapuolella on lisäksi oikeus vahingonkorvaukseen kohdan 30 mukaisesti. Tilaajalla on sopimuksen tai sen osan purkamisen sijasta oikeus vaatia Liikennöitsijältä kohtuullista hinnanalennusta. Oikeutta ei kuitenkaan ole siltä osin, kuin palvelussa on virhe, jonka johdosta Liikennöitsijä on velvollinen maksamaan Tilaajalle sopimussakkoa sovitun palvelutason alittumisen takia. Sopijapuolet katsovat Tilaajan vahingon määrän sopimuksen purkautumistilanteessa Liikennöitsijästä johtuvasta syystä olevan vähintään vakuuden suuruinen ilman, että Tilaaja esittäisi tarkempaa selvitystä vahingon määrästä.

37. Sopimuksen irtisanominen muuttuneiden olosuhteiden johdosta

Tilaajalla on oikeus irtisanoa sopimus välittömin vaikutuksin, mikäli Liikennöitsijän olosuhteissa, kuten esimerkiksi Liikennöitsijän sidosyksikköluonteessa tai muissa kelpoisuusehtojen täyttämässä, on tapahtunut olennainen muutos, ja Tilaaaja osoittaa, ettei olisi tehnyt sopimusta Liikennöitsijän kanssa, mikäli kyseinen olosuhteiden muutos olisi ollut Tilaaajan tiedossa sopimuksentekohetkellä. Tällöin Liikennöitsijällä on oikeus saada täysimääräinen maksu sopimuksen päättymishetkeen mennessä tehdystä työstä, mutta ei oikeutta muuhun korvaukseen irtisanomisen johdosta.

38. Elinkeinonharjoittajien välinen kielletty kilpailunrajoitus

Palveluntuottaja vahvistaa tämän sopimuksen allekirjoituksella, ettei se ole tämän sopimuksen valmistelun aikana tai sopimuksentekohetkellä syyllistynyt kilpailulain tarkoittamaan keskenään kilpailevien elinkeinonharjoittajien väliseen kiellettyyn kilpailunrajoitukseen (kartelli) kyseistä palvelua koskevilla markkinoilla tilaaajan toiminta-alueella.

Mikäli palveluntuottajan todetaan lainvoimaisella päätöksellä syyllistyneen edellä mainittuun kilpailulain tarkoittamaan elinkeinonharjoittajien väliseen kiellettyyn kilpailunrajoitukseen (kartelliin), palveluntuottaja on velvollinen suorittamaan tilaajalle sopimussakkona 20 % suoritettua ja maksetun palvelun kokonaisarvosta korkoineen vaatimuspäivästä lukien ja korvaamaan sopimussakon määrän ylittävät tilaajalle aiheutuneet vahingot. Näiden lisäksi palveluntuottajan on korvattava asian selvittämisestä aiheutuneet kustannukset ja oikeudenkäyntikulut korkoineen. Mikäli palveluntuottaja paljastaa kartellin ja vapautetaan kilpailulain 14 §:n (12.8.2011/948) perusteella kokonaan seuraamusmaksusta, palveluntuottaja vapautuu tämän ehdon mukaisen sopimussakon maksamisesta.

39. Muut ehdot

Tilaaajan tulee valmiuslain (1080/1991 muutoksineen) 40 §:n 1 momentin nojalla poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muihin toimenpitein varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Liikennöitsijä sitoutuu valmiuslain 2 §:ssä määritellyissä poikkeusoloissa ja muissa vaikutuksiltaan vastaavissa vakavissa häiriötilanteissa noudattamaan Tilaaajan yksipuolisesti antamia määräyksiä. Korvaus maksetaan tämän sopimuksen kohdan 6 (Ylimääräiset ajot) mukaisesti. Etukäteisvalmisteluista voidaan sopia erikseen salaisella liitteellä.

Tilaaaja on allekirjoittanut Eurooppalaisen peruskirjan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta paikallishallinnossa (www.turku.fi/tarjouspyynnnot). Liikennöitsijällä (sen omistussuhteista riippumatta) on soveltuvin osin samat vastuut varmistaa tai edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kuin Tilaajalla olisi, jos se olisi tarjonnut palvelun suoraan.

40. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Mahdolliset sopimuserimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan neuvottelemalla. Mikäli neuvottelut eivät johda sopijapuolia tyydyttävään lopputulokseen, ratkaistaan erimielisyydet ensimmäisenä oikeusasteena Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa. Mikäli sopijapuolet niin sopivat, asia voidaan jättää myös välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

41. Sopimuksessa sovellettava lainsäädäntö

Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia, EU:n asettamaa palvelusopimusasetusta ja muita säädöksiä.

42. Allekirjoitukset

Tätä sopimusta on tehty kaksi (2) samansanaista kappaletta, yksi (1) Tilajalle ja yksi (1) Liikennöitsijälle.

Turku 17.12.2015

Turun kaupunki
Tilaja

Sirpa Korte
joukkoliikennejohtaja

Turun Kaupunkiliikenne Oy
Liikennöitsijä (sidosyksikkö)

Heikki Lepistö
toimitusjohtaja